

**ИЗВЕШТАЈ О ИЗВРШЕНИМ ПОСЛОВИМА ПРЕМА ПРОЈЕКТНОМ
ЗАДАТКУ ПССС ПОЖАРЕВАЦ**

**СТАЊЕ И ОДЛИКЕ РЕГИОНАЛНЕ ЕРОЗИЈЕ ВОДОМ ШУМСКОГ
И ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА – УЗРОЦИ, ПОСЛЕДИЦЕ И
АНТИЕРОЗИОНЕ МЕРЕ**

Пожаревац, 2016

ПССС Пожаревац је регионална пољопривредна служба која покрива осам општина Браничевског округа (Пожаревац, Жагубица, Жабари, Голубац, Кучево, Велико Градиште, Петровац на Млави и Мало Црниће) са 160.000 хектара обрадивих површина.

ПССС Пожаревац регистрована је за све најважније услуге у пољопривредној производњи као што су пољопривредне услуге за биљну производњу, сточарску производњу и лабораторијске услуге. ПССС Пожаревац располаже потребном опремом за лабораторијско испитивање семена, анализа масноће млека, прогнозу службу, агрохемијска, педолошка и хемијска испитивања.

У оквиру пројекта *„Стање и одлике регионалне ерозије водом шумског и пољопривредног земљишта – узроци, последице и антиерозивне мере“*, учешће је узело троје запослених стручњака из Пољопривредне саветодавне и стручне службе Пожаревац. На основу Уговора о пословно техничкој сарадњи између Института за шумарство Београд и ПССС Пожаревац доо, ПССС Пожаревац сачињава предметни извештај.

Први састанак представника ПССС Пожаревац и Института за шумарство одржан је 08. августа 2016. год. где су представљени планови и обавезе у оквиру пројекта и начелно договорен поступак реализације истог.

Према плану пројекта ПССС Пожаревац је организовала радионицу 01. новембра 2016. год. у сали ПССС Пожаревац у Пожаревцу.

На подручју Браничевског округа обрадиво пољопривредно земљиште представља један од најважнијих природних ресурса и чини базу организоване пољопривредне производње. На његово стање неповољно утичу многи фактори. Услед интензивног коришћења и примене агротехничких, биолошких и хемијских мера на пољопривредном земљишту, долази до промене физичко - механичких особина земљишта.

Постоји низ агротехничких мера којима се може утицати на поправку и очување земљишне структуре. У те мере спадају: Правилна обрада земљишта, сетва вишегодишњих легуминоза и трава, калцизација киселих земљишта, уношење гипса у земљишта алкалне реакције, контролисано уношење органских и минералних ђубрива за исхрану биљака.

Вишегодишње траве својим кореновим системом позитивно утичу на структуру земљишта, док биљна маса доводи до повећања садржаја хумуса.

Правилна обрада, при оптималној влажности, такође позитивно утиче на структуру земљишта, као и уношење органских ђубрива (стајњака, тресета, компоста). Редовно ђубрење минералним ђубривима доприноси бољем развоју кореновог система и по скидању усева на земљишту остаје значајна количина жетвених остатака.

Земљиште је угрожено и ерозионим процесима различитог облика.

Ерозиони процеси сливова река Браничевског округа

У области Браничевског округа, где се земљишта искоришћавају под ратарским културама у сливовима река Млава, Пек, Витовница, Ресава дошли су до изражаја ерозиони процеси, при чему долази до спирања и појаве великог броја бујичних водотока. Смањењем комплекса шума у сливу и повећањем ораничних површина нарочито на косим површинама чији је нагиб већи од 5⁰С и непоштовањем правила орања, на таквим површинама долази до појачаног процеса ерозије и најквалитетнији педолошки супстрат одлази у неповрат. Такође долази и до оголићења стенске базе.

Слив реке Млаве захвата површину од 1830 км², највећим делом припада брдскопланинском подручју, а присутна ерозија изазива велике економске последице.

Разарањем и одношењем материјала са површине у сливу деградира се и осиромашује земљиште. Одношењем се материјал таложи у долинама притока и саме Млаве преко плодног хумусног земљишта и на тај начин наноси штету обрадивом земљишту

Бујични водоток у сливу реке Млаве

Највећи ефекат има плувијална ерозија, нарочито на теренима који нису заштићени вегетацијом, нарочито у горњем делу слива Млаве, чији је горњи део прилично девастиран непланском сечом шума у приватном поседу, а доњи део од Горњака до Костолаца чине земљишта веома погодна за пољопривредну производњу. Процент површина под шумама се нарочито смањило у средњем и доњем делу слива (Стиг). То је врло опасан тренд, који је наступио услед непланске сече и проширења ораница и потребе за већим количинама хране. Вегетацијски покривач око реке Млаве, је нарочито у Стигу, скоро уништен.

Деградација земљишта експлатацијом угља

На подручју општине Пожаревац изграђени су значајни енергетски капацитети, површински копови и термоелектране. Производња угља као и производња електричне енергије из угља имају значајан утицај на квалитет животне средине, односно утичу на квалитет земљишта, ваздуха, воде.

Откривањем површинских копова ради добављања угља, на територији градске општине Костолац, радом Термоелектране, из пољопривредне производње се искључује једно од најбољих земљишта са ових површина и претвара у површински коп. Површински копови Кленовник (око 420 ха), Тириковац (око 1000 ха) и Дрмно (око 1650 ха), заузимају земљиште у укупној површини око 3100 ха.

Велики проблем представљају и пепелишта, на којима се нагомилава огромна количина пепела раствореног са водом у одређеном односу.

У току године у костолачким термоелектранама настане и велика количина другог отпада (гвожђа, алуминијума, шамотних опека, минералне вуне, и сл.).

Површински коп Дрмно

Обезбеђивање здравствено исправне воде за пиће на подручју Браничевског округа

На квалитет расположиве воде намењене за водоснабдевање поред природних чинилаца утиче и присуство хемијских загађујућих материја у води, које утичу на њен квалитет.

На територији општине Пожаревац, главно снабдевање града се одвија са изворишта Кључ, које се налази у близини Велике Мораве, при чему се постојећи бунари прихрањују преко инфилтрационих базена, који се пуне водом из Велике Мораве.

Водоизвориште Кључ – Пожаревац

Велики проблем за очување здравствено исправне воде за пиће, представља не регулисана канализациона мрежа у селима око самог изворишта, и постојање великог броја септичких јама, које нису направљене по стандардима за своју намену и из којих загађујуће материје доспевају у подземне воде. Последњих година основни проблем представља повећана количина нитрита у води за пиће на територији града Пожареваца.

Као велики загађивачи земљишта и воде истичу се и кланице, фарме и пољопривредна сточарска газдинства. Најопаснији извори загађења на сточним фармама су сладишта стајњака. Оцеди из стајњака садрже високу концентрацију нутријената, посебно азота, фосфора и калијума, и имају висок ниво органских материја.

На територији Браничевског округа тренутно постоји 6441 грла крупних говеда (краве, јунад), која продукују велику количину стајњака и осоке.

Неадекватно складиштење стајњака (на земљишту), повлачи са собом опасност од загађења, како површинских тако и подземних вода. Основни услов за правилно неговање стајњака је изградња платоа за складиштење чврстог стајњака, који штити подземне воде од загађења. Сакупљање течног стајњака – осоке мора се вршити преко избетонираних канала до водонепропусне јаме – осочаре. Осока се не сме упуштати у речне токове.

Велики број дивљих депонија на територији Браничевског округа, доводи до загађивања земљишта и подземних вода. Падавине које се филтрирају кроз масу депонованог отпада растварају штетне материје, чиме се загађују и земљиште и подземне воде. Додатни проблем је да загађивање тла нема искључиво локални карактер, него долази до загађивања тла и подземних и површинских вода на ширем простору, а посредно и до угрожавања флоре и фауне у и на тлу. Као додатни проблем јавља се загађивање земљишта у околини, отпадом ношеним ветром.

ПССС Пожаревац

2016. година

Директор ПССС Пожаревац

Александар Стојановић, дипл. инг.